

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja trikrat na teden, vtorek četrtek in soboto, ter velja po pošti prejeman, za avstro-ogerske dežele ali v Ljubljani s pošiljanjem na dom, za celo leto 10 gold., za pol leta 5 gold., za četr leta 2 gold. 60 kr. Za tuje dežele za celo leto 12 gold., za pol leta 6 gold., za četr leta 3 gold. 25 kr., a v. — Za oznanila se plačuje od četristopne petivrate 6 kr. če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska. Vsakokrat se plača štempelj za 30 kr. — Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani na celovski cesti v Tavčarjevi hiši „Hotel Evropa“.

Opraviništvo, na katero naj se blagovoljivo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Tavčarjevi hiši.

Neposredne volitve.

Ustavno življenje v Avstriji dozdej še nij bilo zdravo življenje. Naravno torej, da so vsi poklicani faktorji leka iskali temu hiranju in ga iščejo še dan danes. A med tem, ko večina avstrijskega prebivalstva, ko posebno Slovanje sodimo, da je podloga državega stanja krivo izbrana, da se mora cela osnova ustave temeljito in iz korena preméniti, držé se naši protivniki, ustavaški Nemci z vsemi žilicami po Šmerlingu in njegovih naslednikih ustanovljenega položja — ker jim zagotavlja njihovo nemško-navadno hegemonijo. Ker pa so se prepričali, da je, dokler deželni zbori imajo pravico v državni zbor voliti, ta njihova hegemonija vendar v nevarnosti, pali so na misel, samostalno etablirati se v rajhsratu in sicer z neposrednimi volitvami, to je tako, da bi se v rajsrat volilo naravnost iz volilnih okrajev, ne iz deželnih zborov.

Ali ker se tudi pri tem računu boje, da bode rezultat drugačen nego ga oni hoté, ubijajo si že več let glave, kako bi izračunili, da je dvakrat dve — pet, namreč da more 4 milijone ustavovernega na Prusijo škilečega Nemštva večino imeti nad 18 milijonov Slovanov in federalističnih Nemcev, avstrijski državi zvestih. Še le zdaj je njihova vlada izdelala načrt za take direktne volitve. Ta načrt je vlada izročila javnosti samo v izpisku, ki se tako-le glasi:

„Državne poslance v prihodnje ne bodo deželni zbori izmed sebe volili, ampak pošiljali jih bodo naravnost volilci v državni zbor. Število za vsako deželo odločenih poslancev bode razdeljeno med oddelke, ki jih odločujo deželni redi, namreč velikih posestnikov (oziroma na največ z davki obložene) mest, trgov in obrtniških krajev, potem trgovinske zbornice in kmetijskih občin. Poslanci

se bodo pomnožili za 120; v oddelku velikega posestva in kmetijskih občin bode znašalo pomnoženje skupaj 50% dozdanjih izmed teh oddelkov odposlanih udov. V mestnem in kmetijskem oddelku se bodo volilni okraji tako uredili, da je skoraj brez izjemka — v vsakem volilnem okraju le eden poslanec voliti. Pri snovanju teh volilnih okrajev se mora — kolikor mogoče — ozirati na enoličnost razmer in interesov in posebno na jezik, komunikacije itd. V vrsto med taka mesta, trge in obrtniške kraje, ki imajo vsled deželnega volilnega reda 1861. l. v mestnih oddelkih pravico voliti, sprejeli se bodo za volitve v državni zbor taki kraji, katerim število prebivalcev in visokost davkov, mestnjanski ali obrtniški pomen veljavo daje. Volilni okraji kmetijskih občin bodo urejeni po združenji sodnijskih okrajev, ki so mejaši. Kdor v eni deželi pravico ima, voliti v enem oddelku za deželni zbor, ima v tisti deželi in v tistem oddelku tudi pravico voliti v državni zbor. Volitev se izvršuje pismeno z absolutno večino in sicer v kmetijskih občinah po ravno takim načinom voljenih volilnih močeh, v drugih volilnih oddelkih na ravnost. Kdor ima v eni deželi volilno pravico in je 30 let star, ima v vseh v državnem zboru zastopanih kraljevinah in deželah pravico voljen biti. Poslanci se bodo volili na 6 let; bivši poslanci se morejo zopet voliti.“

Jasno je, da bodo po tem načrtu največ poslancev imela ponemčena mesta. Kmetom pak, kateri kot poljedelci največ denarnega in krvavega davka plačajo, privoščili se malo poslancev, gotovo samo za to, da bi se število slovanskih poslancev kolikor mogoče zmanjšalo. Že ko ta namen vidimo, moramo se z vso odločnostjo protiviti celi stvari. In tega namena niti vlada niti ustavoverci ne tajé, kajti že toli- in tolikrat so javno izpovedali, da jim je pravičnost in libe-

ravnost v tej stvari deveta briga, ter da je edino in samo politični moment t. j. zatrtje slovanskih in federalističnih zahtev njih vodilo in ravnilo.

Ministri so bili zadnjo soboto v tajno in tiho konferenco okolo sebe zbrali glavače ustavoverne klike. Naš kranjec grof Hiacint Turn, je bil tudi med temi odlikovanci. Tam se je izročil načrt kakor ga zgorej tudi mi prinašamo. Kolikor si ustavoverni listi upajo povedati tu izza kulis, niso bili ustavoverski poslanci nič kaj dobre volje. Herbst, Giskra in dr. si niso upali niti svoje pohvale izreči. Vsi namreč čutijo, da je račun dvakrat dve je pet — težak, nemogoč račun. Vsi pa tudi čutijo, da se bič, ki ga pletó za nas Slovane, lahko obrne proti njim.

Ves načrt nij še jasen; treba je počakati kako bodo volilne okraje sestavili hoteli, kako bodo svoje pomnoženje razumeli v praksi. Za zdaj smo lahko popolnem mirni. Lehko rečemo s Favstom: čujem poročilo, a vere vanj mi manjka. Ne verjemo, da bi pri tej ogromni opoziciji ustavoverci zares mogli izvesti svoje kane. Temuč upamo, da bodo baš na direktnih volitvah ustavoverci — svojo vlado zadavili, po čemer se noben pravi Avstrijec jokati ne bode.

Kako nasproti neposrednim volitvam mi Slovenci stojimo, to smo v tem listu že prej razmatrali. Nam, kot Slovincem, niti niso na škodo same po sebi. Ker smo razcepljeni, terorizira in majorizira naš narod Nemeč na Štajerskem in na Koroškem; v Primorji pa Lah. Po direktnih volitvah, če so še tako krivične, s časom več poslancev v državni zbor spravimo nego zdaj. — Da smo pa proti direktnim volitvam, temu uzrok je iskati v našem prepričanji, da mi, mali narod, ne smemo na svojo pest politiko delati, temuč se akomodirati sorodnikom in somišljenikom v državi. Kadar oni na krmilo pridejo, bodo se nas domislili,

Listek.

Iz Rusije.

O nedavnih reformah v Rusiji.

(Spisal prof. dr. Fr. Celestin.)

(Dalje.)

Po kratkem opisanju finančnih operacij in njihovega upliva na denarni trg je treba spregovoriti o zakonodajalnih reformah, ki imajo namen zboljšati zistemo davkov, red dobivanja in rabe državnih sredstev in odgovornosti v njihovi porabi. Posebnost ruskega budgeta je, da tretjino sestavlja „pitejnyj dohod“, podušni davek pa obróčni (teh kmetov, ki se še niso odkupili) i. dr. padajoči večidel na kmete sestavljajo $\frac{1}{5}$, drugi in direktni davek pa ostanek. Torej $\frac{2}{3}$ budgeta plačujejo skoraj vse le najbolj ubožni razredi naroda in tudi v poslednji tretjini revni plačujejo največ. Iz državnega proračuna se dalje vidi, da indirektni davki od najpotrebnejših predmetov priznašajo največ, da pa predmeti roskoši ne dajo skoraj nikakega dohoda gledé i na splošno maso dohoda i na razmero obloženja, da se od imetka in dohoda častnih osob davka ne plačuje in da ona nijsta merilo udeleževanja v državnih potrebostih, kakor bi imelo biti. Torej budget ima še značaj teh časov, ko so nižji stanovi morali dobirati vsa materialna sredstva državi, višji pa so le na državno službo postopali. Če tudi sedaj višji stanovi niso zave-

zani služiti, vendar jim nij treba plačevati nič. Ker morajo torej plačevati najbolj revni, država nema nikakih garantij, da se bodo davki plačevali vsi in o pravem času. Slučajnosti, n. pr. slaba letina, zastoj v obrtniji, vojska morejo hitreje ko kje drugodi ponizati državni dohod.

V začetku preteklega stoletja je glavni dohod od pijač pobiral se po odkupu, po takem sposobu pobiranja, ki je prinašal izgubo državi in narodu, in bogatil le „otkúpsčike“. Vlada je to zistemo zavrgla in davek naložila na dobiranje in prodajo pijač, pa ta reforma je le premenila sposob pobiranja davka, in če tudi je brez dvombe koristna, je vendar davek ostal davek na eden iz najpotrebnejših produktov veliki večini naroda po klimatičnih in drugih pogojih ruskega življenja. Pravila te „akcizne“ zisteme se pa pogosto menjajo na škodo državne blagajnice, zakaj vsaka obrtnija trpi škodo, če nema stalnih pravil. Če tudi je izprva davek od žganja bil precej visok, povišal se je na 25% preden je minulo leto. Cena patentov na pravico te kupčije se povišuje skoraj vsako leto in na nekatere patente se je povišala več ko štirikrati, tako da se je davek povišal od stopinje žganja skoraj na 50% v sedmih letih.

Akcizni dohod je bil sledeči:

1863,	1864,	1865,	1866,	1867,	1868,	1869,
108,	119,	115,	109,	117,	117,	120

milijonov rubljev.

Iz tega pregleda se vidi, da se dohod nij poviševal tako kakor davek. Sploh se je ta dohod v sedmih letih povišal na 12 m. r. ali na 1.700000 r. na leto, kar je $1\frac{1}{2}\%$ na leto gledé na dohod 1863. l., in to za to, ker je davek prevelik. Zato tudi spirita ne morejo pošiljati iz Rusije namesto žita, ki se zunaj Rusije rabi za žganje. Davek od spirita se sicev povračuje pri izvozu, pa le za to količestvo, kar se ga zares izvozi, tako da to, kar ga uteče, se ga posuši in drugi stroški padajo popolnoma na fabrikanta, ki je prisiljen vsled tega blago podražiti vsaj na 8%. Zato fabrikant ne more pošiljati blaga iz Rusije, če tudi bi od ruskega vedra spirita tehtajočega 24 ruskih funtov (menjih od naših) treba bilo plačati za izvoz menj ko za 2 puda (80 f.) žita potrebnega na ono količestvo spirita.

Dejali smo, da je glavna slabost ruskega budgeta, da nema nikakih garantij za to, ker davki padajo na najbolj revne razrede naroda. Iz 451 m. dohoda 1870. l. se komaj 51 m. sme odšteti na bolj premožne razrede. Iz 70 milj. prebivalcev je pač komaj 10 milj. bolj premožnih, 60 pa drugih ali 20 milj. možkih, iz teh pa je zopet komaj 4% ali 12 m. delavcev v obširnem pomenu plačevajočih na leto onih 400 m. ali 33 r. od človeka. Zaslužiti pa delavec zunaj hrane sploh ne more več ko 50 r., torej on daje državi tretjino čistega zaslužka. Pa zraven tega davka so

saj bode v njih političnem interesu. Od Prusakov in zdanjih nositeljev ustavoverja pa se nemamo drugega nadejati, nego narodne smrti. Kdor to ume, tisti tudi ve, koliko so lamentacije na fundamentalne članke in njih finančno stran vredne.

Dopisi.

Iz Vidma 10. dec. *) [Izv. dop.] Nove šolske postave namesto obljubljenega dobrega nam do zdaj prinašajo tudi mnogo gnjilega sadu. In to temveč v istih krajih, kjer nahajamo učitelje izrejene po starem kopitu, kateri ne vedo ločiti pleve od zrna, misleči, da le tisti svojo izobraženost dokazuje, ki napada po izgledu ustavovernih kričačev v malih mesticah, duhovščino in vero. Namesti, da bi se ljudje take vrste podučevali v predmetih, v katerih se malo ali celo nič podučevali niso v starih preparandijah, hodevajo po kmetih vsilovati sovraštvo zoper edino inteligencijo v naših hribih. Tako ošabnost nam je kazal Artički učitelj dne 24. decembra pri kmetski domači veselici rekoč: „da bode pekel s Slovenci zadelan, ako ga je kaj!“ Nadalje prav srditoj ošabnostjoj kriči: „Brežki učitelj je pri veselici otrok po končani letošnji skušnji pravo govoril; kdo od Vas mi more dokazati, „da je Bog, pekel in nebesa?“ Neki posestnik iz Pišečke fare povabljen k veselici pa mu možato nasproti stopi trdeč, da so kmetje še toliko zmožni, da mu zamorejo rešiti dano jim nalogo. Ali to učitelja še bolj razkači ter se zadere: „Mi smo toliko učeni, da ne potrebujemo nikogar nad soboj!“ Se vé da smo na to učitelja odpravili s tem, da njemu še svinj nij varno v šolo dati, tem menj naših otrok! Kaj bode iz naših otrok, če imajo take izgojitelje? Ali bi ne mogli tega učenjaka odpraviti?

Iz Motnika 12. dec. [Izv. dop.] Naš občinski odbor je imel v nedeljo popoldne svojo sejo. Glavna stvar posvetovanja je bila ta, da se je sklepalo o tolikokrat „zelenem“ soseskinem davku, ali 25 procentni prikladi na hišni in razredni davek. — Svetoval bi, da enkrat odbor tudi o tem sklepa, da se bode v občini vse samo v domačem jeziku zapisavalo, na dopise c. kr. urade samo slovenski odgovarjalo, in od c. kr. gospodov nobeno pismo ne sprejelo, katero nij v našem domačem jeziku pisano. Če se drugod potegujejo za svoje pravice, zakaj bi se pri nas ne. — Motničanje! vi se radi bahate, da so vaši stari pradedje večje predpravice imeli. Da, oni so se na trgu shajali, znali trgovati po svetu, in ko so se za drage denarje odkupili, imeli so svoj magistrat do

*) Po naključni zakasnenosti.

Ur.

še drugi, ki jih plačuje kmet, odkupnina, zemski davek in dr., tako, da se je res čuditi, kako zmaguje tako težo davkov. Davki pa se naraščajo leto na leto in sicer podušni od 1864. do 1870 l. celo na 79%. Zato pogostoma zaostajajo.

Potrebno reforme davkov je bila spoznana že davno, več ko 12 let dela komisija v tem smislu, in lani je vlada nazadnje predložila zemstvom to vprašanje na presojo. Odgovorila so skoraj vsa, da zahteva pravičnost in modra sprevidnost, da se uniči dosedajna ozka meja gledé na pobiranje davkov, da se mari razširijo davki na vse stanove po dohodnosti imetka. Ta odgovor zemstev je tem bolj zanimiv, če pomislimo, da v „zemskih sobranijah“ imajo dvorjane po svoji omiki in torej vplivu vse v rokah, t. j. ta razred, ki je bil do sedaj skoraj popolnoma prost od vsakega davka. Sedaj so se menda jeli prepričevati, da dokler bo kmet berač, tudi njim, posestnikom, ne more biti dobro; zakaj na kmeta, berača in torej tudi večidel pijančeka se posestnik kot na svojega delalca sedaj zanašati ne more, ko nema pravice siliti ga na delo. Sme se torej upati, da bo vlada vendar izpulila si ta plevel iz dobe rabstva, ter stopila na to pot, ki jo jej samo občinstvo kaže.

(Dalje prihodnjič.)

leta 1810. Oni so se znali potegniti za svoje pravice. Ne dajte tudi vi, da bi tuj nemškutar gospodaril.

Iz Globokega pri Brežicah 16. dec. [Izv. dop.] Približujejo se nove volitve za okrajni zastop in zdi se nam zelo potrebno opominjati naše kmetske volilce, da si izberó prave možé, ki bodo skrbeti mogli in hoteli za povzdigo okrajnega blagorja, ki bodo poizvedovali želje in težnje kmetskih občin, pregledovali pote in ceste, mostove itd., ki so skoro brez izjeme v tako slabem stanju, da si človek nij svest življenja. Vse pritožbe do sedanjega odbora bile so samo bob v steno. K nam na kmete so ti ljudje hodili samo tačas, kadar je bilo kaj agitirati, čeravno nij okrajni zastop tako politično društvo. Razširili so tudi z velikimi stroški cesto iz Brežic do kolodvora, kar bi bil moder dospodar za dve tretjini cenejše in ravno tako dobro izvršil. To se vendar pravi nas pokopavati ali vsaj pripravljati na kant! Živo tedaj priporočujem, naj volilci do dobrega preberó dotično razlaganje v št. 137 letošnjega „Slovenskega Naroda“, kjer so vse nevarnosti razložene preteče nam, ako zopet volimo stare priklimovalce, ki nemajo niti samostojnih misli niti toliko značaja, da bi svoje mnenje nasproti postavljali z odločno besedo! Tedaj pozor!

Iz Zagreba 16. dec. [Izv. dop.] Razmerje naše kraljevine nasproti kraljevini ogerski nij nič drugega nego velikanska civilna mednarodna pravda. Z malimi in začasnimi prenehljaji teče ta pravda že čez 800 let, in bo gotovo še tako dolgo tekla, dokler se mi Magjarov po polnem ne odkrižamo. Sto in stoletna izkušnja je dokazala, da se ne dá z lepa razmotati, ampak samo kakor gordijski čvor presekat. V procesu ali postopku, v katerem se je ta pravda kretala in se tudi še denes kreče, je za nas Hrvate zlasti to naopačno in krivično, da je druga z nami pravdujoča se stranka, namreč Magjari, tudi sodnik. Če bi bil v Evropi kak mednarodni sod, bilo bi lahko: med nama sodil bi tretji nepristrani sodnik; — sedaj pa sodi Magjar s svojo večjo silo, ki je očitno na njegovej strani. — Kakor iz ogerskih časopisov pozvedamo, spravila se je po dolgem premišljevanju ogerska kraljevska deputacija na to, da odgovori na elaborat naše kraljevske deputacije. Szlavy poklical je v to ime Vakanoviča v Pešto. Gotovo bode on ogerskej kralj. deputaciji na pomoč, kako bi mogla naš elaborat čem huje okrniti. Vakanovič je vzel soboj Štefco Hrvoiča kot svojega adlatusa. Kaj imamo o teh dveh možeh pričakovati, to mi Hrvati naj bolje vemo. „Obzor“ piše v očigled teh dogodkov precej poklapljeno. Mi živo čutimo, da naša dogovarjanja z Magjari niso dogovarjanja med enakopravnima osobama, ampak da imajo res kolikor toliko tistega značaja na sebi; ki se razodeva v dogovarjanju med podložnimi in gospodarji. Razen Vakanoviča je v Pešto tudi Mollinary poklican, katerega neke neizvestne in motne govornice kot našega prihodnjega bana zaznamujejo.

Čuje se tudi o nekem novem memorandumu, katerega sta baje Mihalič in Kreivoj sestavila in Szlavy-u predložila. Predmet tega memorandumu je način, kako bi se mogla narodna stranka spet v saborsko manjšino potisniti, in spet „blaženo“ stanje kakor pod Rauchom uvesti. Kot pripomoček v dosego tega predlagata Mihalič in Kreivoj naj se več vojske v deželo pošlje in vsaj 50 uradnikov v Zagrebu odpusti. Da! če bi bog kozi dolgi rep vstvaril bil! —

Politični razgled.

V rajhsratu je zdaj najvažnejša reč: zakotni pomenki o volilni reformi (o kateri govorimo na prvem mestu.) Manjka pa Čehov, Slovencev, Tirolcev, Vorarlberžanov — ustavaki so sami. Tem je v zadnji seji 17. t. m. finančni minister predložil postavo, po kateri bi se uredile plače državnih uradnikov, trgovinski minister pa terja

nov kredit za dunajsko svetovno razstavo, in pa osnovo postave o dalmatinski (spljetsko-kninski) železnici, da bi Dalmatince k ustavi priklenil. — Potem so rajhsratovci napravili si dolge praznike, — do 15. januarja! Tačas tolažbe pričakujejo.

Poljaki so imeli z ministrom Laserjem neko konferenco 16. t. m. — Kako so se, in ali so se po tolikih izkustvih pogajali z ustavaki, nij avtentično znano.

Srbi so praznovali 12. decembra obletnico priznanja neodvisnosti Srbije. Da Magjari v svojem srdu proti vsemu slovanskemu srbsko državo nemilo gledajo, kazalo se je pri vsaki priložnosti, zlasti tudi ob času vstolovanja kneza Milana in se zdaj zopet kaže vsled te obletnice. „Pester Lloyd“ meni sicer, da Avstrija nema povoda, Srbiji ne želeti vsega dobrega, pa okolo pristavi: „Premogočni smo (se vé da mi Magjari), da bi se bali našega sosedu; a Srbija naj pomisli, da ni zatogadelj priznana od Evrope, da bi prosto smela tirati čestilakomne in samopašne namene, kateri bi sicer bili brez vsega vspela a vendar znali motiti mir Evrope.“ Temu nasproti se veseli „Vidovdan“ srečnega razvitja Srbije v poslednjih 40 letih, v katerih sta narod in vlada vse storila, kar je bilo mogoče, da se je dežela vzdignila do sedanjega blagostanja. „Pa še je treba vstrajnosti in delavnosti, kajti na vsem polji državnega in narodnega življenja nas še čaka dosti dela. Naše šolstvo, naše gospodarstvo, promet in obrtnija vse to še nij dovolj razvito. Mnogo se je že učinilo, a mnogo še moramo storiti, da si zagotavljamo svojo bodočnost.“

Iz francoske narodne skupščine 14. dec. se poroča: Gambetta je govoril na dolgo za razpuščenje narodne skupščine trdeč, da ljudstvo to zahteva; nad milijon podpisanih terja razpust in število podpisovalcev še narašča. Konservativna dežela je odgovorila s peticijami za odpust na opozicijo, koji je Thiers-ovo republikansko sporočilo nasproti prišlo. Audiffret-Pasquier taji prostovoljnost peticij in očita strastno radikalceem, ka nijso republikanci in so sovražniki vsake družbe. Govornik oponaša Gambetti, da je teorijo števila proklamiral, s katero nobene svobode mogoče nij, in roti vse konservativce, mir med strankami narediti, ostati pri pogodbi Bordó-vski, pod istočasnim okrepljenjem sedajnega položaja z organičnimi zakoni in izkušnjo vloženih predlogov, in zediniti se na stališči velikih konservativnih interesov in parlamentaričnih svobodnosti. Raoul Duval podira izjave Gambette in poudarja, da je vedno še dokazovana teorija o sovrenem ljudstvu tajenje vsake parlamentarične delegacije. Govornik hudo napada radikalce, ki terjajo razpust narodne skupščine in jih dolži porazumljenja s komuno. Leroyer podpira politiko levice, konstatira nemoč skupščine vsled pomanjkanja večine in dolži desnico, da hoče mogočna postati, republiko razdreti. Dufaure nasprotuje teorijam stranke za razpust, narodna skupščina samo more razpuščenje izreči. Narodna skupščina je v tej reči dosti pristojnejša, nego prosilci za razpuščenje. Ako v deželi razdraženost vlada, je to pač nekaj kriva stranka za razpust. Bili smo v precej mirnih položajih, do nekterega pripravljavnega potovanja v Švico, v Savojsko in v Dauphiné. Minister Dufaure kritizira popotne govore Gambette in izreka upanje, s komisijo tridesetih priti do ugodnega rešenja. Spominja na to, da morata predsednik in narodna skupščina skupaj zginiti. Razpust nij nikako sredstvo za ozdravljenje, ampak bil bi izvir še veliko večje agitacije. Dežela hoče mir in varovalne zakone. Razpuščenje je to, kar je agitacija. Pravi, da ministri bodo za nemotivirani dnevni red glasovali. Lambert pravi, da vpricho govora Dufaure-ovega desnica svoj motiviran dnevni red nazaj vzame. Minister notrajnih zadev, terja od narodne skupščine votiranje enojnega dnevnega reda. Narodna skupščina terja, da se govor Dufaure-a po vsej Francoski razglasi, in sprejme enojni dnevni red s 490 proti 201 glasi.

Razne stvari.

* (Lepoznanski list „Zora“) bude, kakor se je poslednje dni naredilo, še v Mariboru izhajal s prejšnjim uredništvom. Zadnji list se je zaradi tiskanja „kazala“ in „priloge“ zakasnil do petka.

* (Doneski za podpiralno zalogo slovanskih vseučilišnih dijakov v Gradci.) Za ta zavod so dalje darovali [zadnji izkaz glej št. 140 „Slov. Naroda“]: Gosp. dr. J. R. Razlag, advokat in deželni poslanec v Ljubljani 48 gld.; dr. Janko Srncec advokat in deželni poslanec v Mariboru 5 gld.; gosp. Sovdat v Volovskem 10 gld. [5 gld. k glavni 5 gld. k letnim doneskom]; slavni istrski deželni zbor v Poreči 40 gld.; slavni okrajni odbor na Vranskem 10 gld. za tekoče leto; gosp. dr. Fr. Celestin profesor v Harkovu 10 rubljev; gosp. Matija Novak v Zagrebu 3 gld.; gosp. Lebar st. med. 50 novč. — Srčno se za te doneske zahvaljuje v imenu pravičnega odbora prof. Krek, predsednik.

* († Matija Vodušek.) Piše se nam iz štajersko Slovenskega: „Izmed narodnega duhovništva nam je nemila smrt zopet močen steber podrla. 10. decembra proti polnoči je umrl gosp. Matija Vodušek infulirani opat, dekan in mestni župnik v Celji v 71. letu svoje starosti. Rajni je bil rojen 13. januarja 1802 v vasi Vodule, fare drameljske blizu Celja, in za mašnika posvečen 24. avgusta 1825. Služil je za kaplana v Konjicah, na Ponikli, Sladki gori, v Pišecah, za župnika v Špitaliču, za ravnatelja glavne normalske šole in učitelja pripravnikov v Celji, kjer je leta 1847. postal infulirani opat in mestnim župnikom. Rajnik, čestiti opat Vodušek, nij bil samo izvrsten in gostoljuben duhovnik, tudi kot slovenski narodnjak in pisatelj si je pridobil slavno ime, katero se bode dolgo v blagem spominu ohranjeno pri narodu slovenskem. Njegove zaslugе za narodno šolstvo, njegovo delovanje za vzbujanje in vzdrževanje narodnega zavedanja in življenja v Celji in okolici, znamenite materijalne žrtve, ki je rajni doprinal za odgojevanje celjskih dijakov, in za podpiranje narodnega slovstva, vseh narodnih zavodov, ne dajo se v tem kratkem naznanilu opisati. Čujem, da eden njegovih najsrčniših prijateljev g. župnik Davorin Trstenjak bode njegovo blagotvorno življenje in delovanje v časopisu „Zora“ obširno popisal; samo še omenim, da je slovesni pogreb 14. decembra bil glasno govoreča priča, kako so ga čestili in ljubili ne samo njegovi duhovski bratje, katerih se je 75 sešlo, da ga spremijo na slednjem njegovem potu, temuč tudi vse oblasti in prebivalci celjskega mesta in velika množica prostega naroda je s svojo nazočnostjo izrazila: da obžaluje izgubo blagega moža, radodarnega prijatelja ubogih, marljivega dušnega pastirja in skozi in skozi poštenega narodnjaka. Lahka mu zemlja! Večnaja mu pamjat!“

* (Iz Vipave) se nam piše: Dne 22. dec. t. l. bo imel „Vipavski Sokol“ občni zbor. Na dnevnem redu: 1. Odborovo poročilo o svojem delovanju in o spremembi pravil. 2. Predlogi posameznih družabnikov. 3. Volitev novega odbora. Ker bo, kakor je uže zdaj videti, ta skupščina velike važnosti in pomembe za obstoj „Vipavskega Sokola“, se najobilneje udeležite tega občnega zbora, od strani predragih mu sobratov Sokolcev nadeja Sokolov odbor. — Dne 26. decembra t. l. to je na sv. Štefan napravi „Vipavski Sokol“ besedo s programom: 1. Petje. 2. Svojepravneži, vesela igra v enem dejanju. 3. Petje. 4. Uskok, šaloigra v enem dejanju. Pri tej besedi bodo goški pevci drugič na oder stopili. Začetek ob 6. zvečer. K tej veselici vabi

O d b o r.

* (Kamniška čitalnica) napravi v nedeljo 22. t. m. besedo; program je: a) Lovska potnica, zbor; b) Jankovi odhod, čveterospev; c) „Mlinar in njegova hči“, žaloigra v petih dejanjih.

— Vstopnina za ude 10 kr., zavpeljane neude 40 kr. — K obilnej udeležbi uljudno vabi odbor. — Na sv. treh kraljev dan t. j. 6. prosenca ob 3. uri popoldne bode občni zbor čitalnice Kamniške v sobani čitalnične. Volil se bode, kakor navadno novi odbor. Povabimo torej vse č. g. ude k prav obilnej udeležbi. Komur udov je na sreč razvitek čitalnice, naj se brez tehtnega uzroka ne odtegne občnemu zboru.

* (Razpisana služba) na c. kr. gornji realni v Ljubljani z nemškim učnim jezikom za nemški in slovenski jezik do 16. jan. 1873.

* (Upravni odbor banke „Slovenije“) bode zopet enkrat imel sejo in sicer 26. decembra.

* (G. V. C. Supan), katerega je narodna stranka postavila za prvosednika trgovinske zbornice (mi nijmo nikoli vedeli zakaj), razglša v nemški vladni „Laib. Ztg.“ zakaj je svoj mandat kot deželni poslanec, položil. Izpove se mož na ravnost, da v političnih vprašanjih nij bil in nij nič boljši kakor kak nemškutarski filister. Govori namreč o dveh rečeh, o fundamentalnih člankih in o direktnih volitvah. Obeh reči kakor je vedno niti ne razume, in stavimo kaj, da niti te svoje izjave nij sam skoval. Pa čujmo kaj pravi: „Fundamentalni članki so se zdeli s prvega taki, da so upanje opravičevali, da osnujejo podlogo notranjemu miru v Cislajtaciji. To upanje se nij izpolnilo. Uzrok temu je notorski ta, da se Čehi od teh ekstremnih terjatev nijso dali odvrniti. Za to je zdaj anakronizem, sklicavati se na fundamentalne člene. Da le eno omenim, kar se Kranjskega posebno tiče, imeli so v sebi fundamentalni članki eno točko glede finančnih zadev, ki je važna za našo ubogo deželo. — Mir se bode, upam, v naše ljudstveno življenje zopet povrnil, a po moji misli ne s pasivnim uporom, temuč s skupnim delovanjem vseh poklicanih zakonitih faktorjev. — Direktna volitve, proti katerim se adresa izreka, so se meni (Favcetu) zdele že davno, predno jih je ministerstvo na dnevni red spravilo, kot pripomoček, s katerim se parlamentarno življenje v Cislajtaciji zagotovi.“ — Kakor vidno: same iz ustavovernih novin nabrane fraze, katere so potem pri V. C. Supanu prepričanje postale, ko nij bil on, temuč en drug voljen v rajhsrat. *Spine illue!*

* (Ujetnikov) v ječah je bilo l. 1872 s koncem novembra na Kranjskem 290, na Štajerskem pak 519, na Koroškem 235.

* (Sodnija) je našla ono mlado mater, ki je v Šiški pri Raci-Mici svoje dete odložila. Bila je baš tista, na katero je sum letel kakor smo mi v zadnjič povedali.

* (Ljubljanska pošta.) Povedali smo že našim bralcem, da ljubljanska pošta našega lista naenkrat po 7 uri zvečer neče sprejemati in da ga tedaj naročniki za eno pošto prekasno dobodo. Mi smo se pritožili na višje poštno vodstvo, in ker tu nijmo nič dosegli, na najvišjo oblast. Upamo, da bode kmalu boljše. Ako ne bode, pomagali si bodemo drugače, posebno kadar bo naš list dnevnik. — A da se ne samo mi pritožujemo proti pošti, kaže večerajšnji list vladne „Laib. Ztg.“ ki se tudi v imenu uredništva pritožuje, da je naša pošta tako komotna, da samo do sedmih uraduje.

* (Tatú,) ki je cerkev v Cerkljah oropal, so predvečeranjem v Ljubljani zasačili pri zlatarji na šempeterskem predmestju, kjer je hotel zlatnino prodati, ter so ga zaprli.

* (Železnica Celje-Bukovje) se utegne vendar enkrat zidati. Glavni načrt je že predložen trgovinskemu ministerstvu in bo še ta mesec tehnično-vojaška komisija prehodila to črto, katera pelje čez Žavec do Bukovja. S tem bi bil storjen začetek toliko potrebnim in zaželenim železnici skozi savinsko in skalsko dolino do spodnjega Dravberga na Koroškem.

* (Iz Češnice pri Kropi) se nam piše 16. decembra: Bilo je že večkrat od okrajnega glavarstva preklicano ptiče loviti, pa ptičarji svoje

veselje ne opuste. Sel je podpisani kmet k gosp. A. plem. Kapusu, županu v Kamnogorico, da naj pusti v njegovi srenji preklicati, da ne smejo ptičev hoditi loviti v ondotno vas; to prošnjo je g. župan radovoljno dopolnil, in naznanil, da ta in ta kmet to zahteva. Pa kaj naredi ptičarji! Ko pride ta kmet kam, da ga le vidijo, začnejo mu piščalke piskati in žvižgati, kakor so prej ptičem, tako da zdaj skoraj več v sosesko ne smem. To se je tudi v bližnje vasi razglasilo, tako sem jest med samim zvižganjem za to moje posvarjenje.

Tomaš Varec.

* (Vipavski dolini) so 12. t. m. zjutraj dve hiši se v zemljo pogreznil in popolnem izginili z zemlje. Tako beremo v „Tr. Ztg.“

* (Javna varnost v Ljubljani.) Večerajšnja noč so tatje strli v vrtnarsko hišo na vrtu deželne bolnišnice in odnesli vrtnarjem obleko in kar so našli gotovega denarja. To se je v kratkem času že v drugokrat prigodilo. Kje je policija po noči? Kadar bo kak fant zavljal „živili Slovenci“ tačas bo pač policija pri rokah.

* (Imenovanje.) C. kr. adjunkt Brie v Kostanjevci je imenovan za sodnika v Vipavi.

* (Nov slovenski list.) Pripoveduje se nam, da se v Trstu namerava nov političen slovenski list ustanoviti. Trst je pač važen kraj za nas Slovence in lokalnega, za okolico popularno uredovanega lista vreden. Ali list mora imeti solidno in zagotovljeno materijelno in duševno podlogo, potem se bodemo obveselili novega sobojevnika na narodnem polju. Kako je s tem, ne vemo še.

* (Vinarsko društvo) na akcije, katero bi se pečalo z izvažanjem hrvatskega vina, nasvetuje v Zagrebu v „Obzoru“ vinarski trgovec A. Štriga. Taka domača društva bi bila tudi pri nas na mestu, kjer si mnogi tuji prekupci kapital kujejo.

* (Magjarizem na Hrvatskem) Iz Pešte se piše v „Südsl. Corr.“ o hrvatski deželni brambi in o magjarskem jeziku, da je deželno okrajno poveljništvo poslalo dopis na ministerstvo za deželno brambo v Pešti, v katerem poroča, da so hrvatski oficirji deželne brambe že večkrat željo izrekli (?), naučiti se temeljito magjarskega jezika. Hitro so ustregli želji hrvatskih oficirjev in dali jim sposobnega učenika. Ob enem pa so tudi poveljništvu zapovedali, poslati v Pešto imenik vseh oficirjev učečih se magjarskega jezika. To dopisnik „Südslav. Coresp.“ pa pravi med drugim: „Potrebno učenju tujih jezikov ne moremo ugovarjati; ali čudno se nam dozdeva, da so oni gospodje zaradi celo privatne želje takoj okrajno poveljništvo nadlegovali, in da si gospod poveljnik nij vedel drugače pomagati, kakor s tem, da je pri ogerskem ministerstvu pomoči iskal. Pa naj bi še to bilo; ali še čudneje se nam zdi, da hoče ministerstvo vsa imena učečih se magjarsčine vedeti. Ali nij to presija na hrvatske oficirje, ki po vsem nasprotuje njihovi prosti želji? Ali se nema vsak oficir bati, da ne doseže častnejih služeb, ako nij v imeniku? Kar se zdaj samo od oficirjev terja, znalo bi sčasoma dolžnost vseh vojakov postati itd. Naj torej okrajno deželno poveljništvo in z njim vsi domoljubni krogi natanko preudarijo, ali ne bi na videz majhna reč lahko pogubivnih nasledkov nastala.“

* (Kako se plemenitaši kaznujejo.) Grof Lihnovski v Knitelfeldu na Štajerskem je v svejem gozdu našel kmeta s puško, kateri nij smel lov loviti. Brž ga ukaže na svoje dvore tirati in mu po dveh hlapcih daje tako dolgo batine šteti po neimenljivem delu, da kmet obleži in se tri dni niti z graščine geniti ne more. — Pri sodnji je bil obsojen grof za to „linhovsko“ sodbo na — 100 gld. kazni. Pa naj se primerja, kako so bili naši nevedni kmetje iz Jančega in Bohinja sejeni.

* (Najdražji lesičji rep.) Lov, ki ga veliki gospodje love sedaj okolo Pešte, stoji do sedaj 140.000 gld., a ubili so samo eno lisico. Torej je bil ta lisičji rep gotovo drag.

* (Zanimiva stava) je bila, kakor se „Pol.“ iz Humpolea piše, óndan tamkaj dobljena. Tamošnji fabrikant sukna g. Emerik Dite stavil je z g. Moric-em Bauer, da bode v dvanajstih urah dal ovce ostríči, ter iz dobljene voljne suknjo napraviti. G. Dite je stavo sijajno dobil, kajti je v 7½ urah celo obleko iz barvanega in apretirane sukna izgotovil.

* (Številke iz človeškega življenja.) Pariški zdravnik je statistično izračunal in v svoji knjigi predani v francoski akademiji znanostij izjavil: Petdesetletni človek je 6000 dni prespal, 6000 dni delal, 800 dni se sprehajal, 1500 dni jedel, 4000 se zabaval in 500 dni je bolan ležal. Pojedel je ta čas 70.000 funtov kruha, 20.000 funtov mesa, 5000 funtov sočiva in popil 32.000 liter različnih pijač, katere bi skupaj dale jezero 300 čevljev površja in 3 čevlje globine. To so vse posrednje številke.

Poslano.

Slavno vredništvo!

G. dr. Zarniku na poslano v „Slov. Narodu“ od 17. t. m. odgovarjam v djansko pojasnilo to-le: V poročilu o delovanju deželnega odbora od 14. oktobra 1871 do konca oktobra 1872 stoji na 6. strani v odpisu c. k. deželnega predsedstva od besede do besede to: „Čestitam si slavnemu deželnemu odboru posebej naznaniti, da se je po ukazu od 8. oktobra 1871 v nižjih razredih vseh srednjih šol na Kranjskem vpeljal slovenski jezik za poskušnjo deloma brez izjemka, deloma v paralelkah.“

K temu je g. dr. Zarnik predlagal resolucijo, naj se vlada naprosi, da bi se paralelke z učenci vred naprej pomikale, to je, da učenci, ki stopijo iz slov. paralelke I. razreda, pridejo spet v II. razredu v slov. paralelko.

Tu je nastalo vprašanje, ali se to ne godi že zdaj tako; zakaj, če se godi, bila bi resolucija odveč. Ali g. dr. Zarnik, kateri je imel to reč v svojem referatu, in katerega dolžnost je bila natančno informirati se, nij vedel nič trdnega povedati, kako da je. Zato sem bil jaz in večina drugih od sekovih udov za to, naj se najpred natanko pozvé, kako da je, in potem naj se stavi okoljšinam primerna resolucija. Torej ni res, da sem bil jaz ali kdo drugi zoper, temveč vsi smo bili za resolucijo, samo da večina s pristavkom: „ako je treba.“ Vsled tega je tudi odseka prvomestnik g. Peter Kozler iz rekoma naprosil g. dr. Zarnika, naj se o stvari informira, naj v odsekovi seji drugi dan poroča in potem resolucijo stavi. Ali se je g. dr. Zarnik informiral, ali se nij, tega ne vem; ali resnica je, da ga drugi dan v odsekovo sejo nij bilo, ne da bi bil poročal o svojih pozvedbah, ne da bi bil resolucijo stavil, in da tudi v zboru o tem nij ust odprl. G. dr. Zarnik je vse te okoljščine v svojem poslanem zamolčal, kakor je tudi zamolčal, da se jaz nijsem jezil zavolj resolucije, ampak zato, ker mi je očital, da sem jaz nasprotnik slovenščini, ker nijsem hotel njegove resolucije brez vsake informacije na slepoma podpirati.

Tako se je vršila ta reč in jaz se ne bojim, da bi mi g. Kozler, odsekov prvomestnik, ko bi treba bilo, ne potrdil do besede, da je res, kar trdim. Iz tega je pa razvidno, da, če je kake resolucije v tej reči treba bilo pa nij prišla, je tega kriv g. dr. Zarnik sam, in da bi za-nj gotovo lepše in pristojneje bilo, storiti svojo dolžnost nego širokoustiti se in svoje sopolance za hrbtom denuncirati.

V Litiji dne 17. decembra 1872.

Luka Svetec.

Poslano.

G. poglavarjem in konzulirjem dolinske soseske.

Radovedni stavimo vprašanje zakaj se je o hvaležnici nam domačim fantom ples zabranilo, ko se je sacerbljanskem dovolilo, na kateri (ples) ste

tega poletja tako vneto goreli in skorej bi rekli po „vražje“ se poganjali.

Dolinski fantje
pod oblastjo Konzulirjev.
Dolina na Martinov god 1872.

Dunajska borsna 17. decembra.

Enotni drž. dolg v bankoveih	66	gld.	35	kr.
Enotni drž. dolg v srebru	70	"	30	"
1860 drž. posojilo	102	"	75	"
London	109	"	40	"
Kreditne akcije	332	"	75	"
Akcije narodne banke	974	"	—	"
Napol.	8	"	75	"
C. k. cekini	5	"	18	"
Srebro	108	"	20	"

Hiša na prodaj

v Ljubljani, v Karlovškem predmestju v „pasji ulici“, hišna številka 29, novo zidana, še 9 let davka prosta hiša z enim nadstropjem, z vrtom in dvoriščem. — Kdor to hišo kupiti želi, naj se oglasi pri podpisaneu.

Posestnik

Franjo Zajc,

podobar v Ljubljani.

(248—3)

brez zdravila

Na prsih in plučah

bolani se po naravnem potu tudi v obupnih in od zdravnikov za neozdravljive razglašanih slučajih radikalno ozdravljajo brez zdravila.

Po natančnem popisu bolezni pove pismeno več

Dir. J. H. Fickert, Berlin.

Wall-Strasse No. 23.

Honorar 5 gld. a. v., ki se naj pismu priloži.

(162—31) brez zdravila

Plučna sušica je ozdravljiva!

dokazano v knjigi, katera je ravnokar v 8. natisu na dan prišla in katerej uže mnogo tisoč novo spomlad življenja zahvaljuje. Način lečenja je vsakterniku razumljivo popisan od M. Auerbach-a. **Zdravljenje je prosto, stroški mali, povsod rabljivo, vseh radikalni.** Dobiva se na pošiljatev 1 tolarja 5 sreb. grošev = 2 gl. = frank. 40 Cts. od (247—3)

J. V. Albert-u

München, Maximiliansstr. Nr. 37.

Mojim čestitim kupovalcem v Beču in pokrajini!

Po prevzetji **Moševega imetka** sem v položaji, mojim p. n. kupovalcem sledeče zapisane članke po nenavadno nizki ceni in s poročitvom za zanesljivo in dobro blago ponuditi in si dovoljim ob enem na-tó pozoriti, da se čestitim p. n. kupcem takša priložnost k dobremu kupu primernih božičnih in novo letnih daril

ne bode tako hitro spet ponudila, in namreč:

Perilo za gospode.

Srajce iz pravega batista à gld. 1.30, 1.60, 2 gld. najfiniše.

Bele srajce iz najfiniše angleške bombaževine po gld. 1.50, 1.80, 2, 2.50, 3, 3.50, izšite gld. 4.25, 4.75, 5.20.

Bele srajce iz najboljšega rumburškega platna à gld. 1.50, 1.80, 2.50, 3, 3.50, 4, 5, 6, 7 in 8.

Spodnje hlače za gospode po nemški, francoski in ogerski obliki à gld. 1, 1.50, 1.80.

Perilo za gospe.

Srajce za gospe iz najboljšega rumburškega platna à gld. 1.50, 1.80, 2, 2.50, 3.50 in 4.

Jopice (corzete) enojnate à gld. 1.30, 1.80, iz barhanta gld. 1.60, 2, 2.50, 3.50.

Jopice z izšitim vkladanjem gld. 2.50, 3, 3.50, 4.50, 5.50 najfiniše.

Halje za gospe po šegi ali na vleček à gld. 1.80, 2.50, 3, 3.50, 4, 5 in 6.

Spodnje hlače za gospe iz najfiniše angleške bombaževine ali barhanta gld. 1.20, 1.60, 2, 2.50.

Platnenina.

Francoski robci iz batista s pravobarvanim obrobo ½ dvanajsterice gld. 1.50, 2, 2.50.

Beli platneni robci ½ dvanajsterice gld. 1, 1.50, 2, 2.50, 3 najfiniše.

Beli platneni robci v elegantnem obrisku ½ dvanajsterice gld. 2.50, 3, 3.50, 4, 4.50, 5.

1 kos ¼ široko 30vatteljno **hrbovsko platno** gld. 5.75, 6.75, 8.50.

1 kos ¼ široko 30vatteljno ubeljeno **rumburško platno** gld. 8.50, 10, 11, 12.

1 kos ¼ široko 30vatteljno **rumburško platno** gld. 12, 13, 14, 15.

1 kos ¼ široko 48—50vatteljno **holandsko platno** gld. 16.50, 18, 20, 25.

1 dvanajsterica **obrisačev** à gld. 4.50, 5, 6, iz damasta gld. 7.50.

1 kos 30vatteljno **obrisačev iz damasta** à gld. 9, 10, 11, 12.

Prava angleška bombaževina vatelj 18, 20, 25, 30, 36 kr.

Razum tega vsake bire namizje, gradl, posteljska pertenina, nankinško platno, motoži, piqué, barhant itd. po éudovito nizkej ceni.

Pletenina.

Nogavice za gospode za dvanajsterico gld. 2.50, 3, 3.50, 4.

Nogavice za gospe za dvanajsterico gld. 3.50, 4.50, 5.

Zdravilni prsniki za gospode à gld. 1, 1.50, 2.50, 3.50.

Prsniki za gospe po gld. 1.50, 2.50, 3.50, posebno zoper nahod priporočati.

Tovarnica platna in perila

Naslov: Fr. Raubitschek-a

„zur Billigkeit“

Wien, Taborstrasse 15.

Naročbe v okrajno se na povzetje ali pošiljatev zneska izvršujejo. Popolni razkazek cen na zahtevo franco in zastoj.

Popust. Pri naročitvi na gld. 100 eno celo namizje za 12 osob. (246—3)

Razprodaja

Julij Mayer-jeve zaloge galenterijskega, norimberškega, drobnega blaga in igrač

po

znamenito znižanej ceni.

Dr. Alfons Mosche,

oskrbnik vsega premoženja.

(242—2)

Razprodaja!